

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

In dit nummer drukken wij de volledige tekst af van een radio-discussie over gebedsgenezing. Het oordeel van onze voorzitter in deze discussie hebben wij vet laten zetten. De tussenkopjes in dit 4 pagina's grote verslag zijn door de redactie aangebracht.

Valt een maagzweer door gebed te genezen?

OP WOENSDAG 20 MEI werd door de NOS via Hilversum II een radio-discussie uitgezonden over de gebedsgenezing. Gespreksleider was drs. L. M. Thomas, die bij de aanvang van het debat zeide, dat de medische wetenschappen en de toepassing daarvan een zo integrerend onderdeel van onze samenleving vormen, dat wij zeer ontredderd zouden zijn wanneer dit plotseling zou wegvallen. De kunde evenwel om zieken te genezen is ouder dan de wetenschap.

In de zogenaamde voorwetenschappelijke periode van de menselijke ontwikkeling is er al sprake van en hier doen zich dan, dacht ik, aldus de heer Thomas, allerlei vragen voor. Zijn dat antieke en wellicht respectabele resten van oudere perioden of zijn dat nog speciale genezingsmogelijkheden, die voortbestaan naast de medische mogelijkheden, die wij tegenwoordig kennen? En met het stellen van deze paar vragen zit ik eigenlijk al in de discussie want aanstonds zult u kunnen luisteren naar een gesprek over de gebedsgenezing. Daarbij zal het gaan over informatie over deze zaak, maar daarbij zullen we niet kunnen ontkomen aan de centrale discussiekern, die gegeven is in de term zelf: gebedsgenezing. Ik wil daarom graag het gezelschap aan u voorstellen. Het bestaat uit:

Ds. A. Leenhouts,

Dokter A. P. N. de Groot, die voorzitter is van de Vereniging tegen de Kwakzalverij,

Ds. A. Stegenga, predikant bij het Diaconessenhuis Bronovo in Den Haag.

Dokter de Groot kreeg de gelegenheid het gesprek te openen. Het leek de discussieleider een uitgangspunt om even stil te staan bij de term gebedsgenezing.

Commissie van Lourdes

Dokter De Groot: Ja, meneer Thomas, dat wil ik graag doen en ik zou juist graag die definitie op de voorhand willen stellen omdat het publiek onder gebedsgenezing eigenlijk unaniem verstaat: een genezing dóór gebed. En dan is de tweede kwestie dat die genezing door gebed, als die genezing zou bestaan, wetenschappelijk moet worden vastgesteld.

Dat gebeurt al bij Lourdes, waar een medische commissie bestaat. Lourdes is, pak weg, een eeuw geleden begonnen en per jaar gaan er 100 à 200.000 pelgrims heen en dat betekent dus dat er in die eeuw tien tot twintig miljoen zijn geweest. De medische commissie, die door de katholieke kerk is ingesteld heeft in al die jaren maar een paar wonderen kunnen vaststellen. Voor mij of voor de Vereniging tegen de Kwakzalverij staat vast dat wanneer het woord gebedsgenezing zou betekenen genezing dóór gebed dat dan ook die genezing moet worden vastgesteld op een wetenschappelijke wijze.

Aan de andere kant, wanneer men bedoelt bidden om genezing, wat een heel ander iets is, dan is dat

naar mijn mening buitengewoon toe te juichen, omdat hierdoor de zieke mens in een bepaald vlak wanneer hij door gelijkgezinden als het ware op dezelfde golfengete wordt voorbereid, veel bevattelijker zal zijn voor de genezing op andere wijze dan door gebed. Dit zou ik eigenlijk in eerste instantie willen zeggen.

Duidelijk onderscheid

Drs. Thomas: Fijn, u hebt dus al een duidelijk onderscheid aangebracht in de term. Het is óf wel een bidden óm genezing, waarbij dus de genezing volgt op het gebed en gezien wordt als een voorbereiding tot. En de andere kant is de genezing dóór het gebed, waarbij dus een oorzakelijk verband wordt gebracht tussen het gebed en de genezing. Ik ben benieuwd wat de beide andere heren hierop zullen zeggen.

Ds. Stegenga: Ik dacht dat de moeilijkheid dit is, dat men onder gebedsgenezing zo geweldig véél kan verstaan. Er zijn met name in de vijftiger jaren enorm veel bewegingen geweest die voor een groot deel allemaal weer verdwenen zijn, andere zijn nog gebleven, maar men kan onder gebedsgenezing de meest verschillende dingen verstaan. Men kan er onder verstaan dat het gebed van een rechtvaardige veel vermog om Jacobus aan te halen omdat God kracht aangeeft; je kunt er ook onder verstaan dat ieder die bidt automatisch moet worden genezen en als dat niet

VERVOLG OP BLZ. 30

Gebedsgenezing

VERVOLG VAN BLZ. 29

gebeurt dan zeg je: dan hebt u geen geloof gehad. Daar ligt een wereld tussen. Zo is, afgezien van het feit dat op de hele term nog wel het nodige te zeggen zou zijn, het ook zo onduidelijk, wat men er onder verstaat.

Bidden om, genezing door

Drs. Thomas: Maar zou ik u mogen vragen: vallen onder die term gebedsgenezing — hoe vervelend die term misschien op zichzelf ook is — beide elementen, het bidden om genezing en genezing door het gebed of sluit u een van beide uit?

Ds. Stegenga: Dat zou ik niet zo alles zonder meer willen uitsluiten. Ik vind het heel erg moeilijk om te zeggen wat er kan en wat er niet kan, maar ik dacht dat het zó wordt beleefd, dat gelovige mensen op een gegeven ogenblik bidden en voor zichzelf het wonder beleven dat hun gebed verhoord wordt. En of dat op een andere manier misschien redelijk te verklaren is, ja dan neen, dat zal al deze gelovige mensen een zorg zijn. Het is van volkomen secundaire betekenis voor deze mensen.

Ds. Leenhouts: Ja, ik vind het een zeer teer onderwerp en ook een zeer ernstig onderwerp. En wanneer men mij vraagt naar mijn mening over gebedsgenezing, dan zou ik allereerst willen zeggen, dat ik dit helemaal niet los kan zien van de bijbelse achtergrond en van de gebedsgenezing zoals die in het Nieuwe Testament plaats vond in de kring der Apostelen.

We hebben pas het Pinksterfeest gevierd en als we dan het begin van het Boek Handelingen opslaan dan zien we dat de kring van de eerste gemeente daar bijeen is en het bijzonder moeilijk heeft door de uiterste verwarring waarin men gekomen is. Dan hoor ik daar van het gebed, dat zij opzenden, dat daar eigenlijk een alliantie is van de volken van Israël en Pontius Pilatus en Herodes. En dan bidden ze tot God — in de trant van psalm 2 zeggen ze alles, en dan bidden ze tot God, dat Ge Uw hand uitstrekt, dat er tekenen van genezing zullen geschieden door de hand van Jezus.

Grote geestelijke strijd

En als nu over gebedsgenezing ook verderop gesproken wordt — ik kan het niet loszien van een grote geestelijke strijd om de waarheid van Jezus Christus, die gisteren, heden en tot in eeuwigheid dezelfde is en dat de Heer ook werkelijk nog, als het om Zijn naam gaat en om Zijn koninkrijk en

om het herstel van Zijn lichaam, waar ik ook Israël bij zie, dat de Heer dan ook vandaag nog tekenen en wonderen doet ter bevestiging van die waarheid.

Met andere woorden, wanneer gebedsgenezing helemaal geïsoleerd behandeld wordt, los van de prediking van het Evangelie en van de Naam van Jezus Christus dan zet ik ook de stekels op en dan zeg ik: Wat is er aan de hand? Omdat we zelfs in het Oude Testament lezen, dat tovenaars en zo die aan de kant van Egypte stonden ook wonderlijke dingen konden doen, mirakels konden bewerken en dat was door een macht van beneden. Ik zie dus allerlei gevaren opduiken, wanneer de oefening van een soort gebedsgenezing plaats vindt, los van de zuivere bijbelse boodschap en achtergrond. Dat is zomaar een opmerking om mee te beginnen.

Afgrenzing tegen tovenarij

Drs. Thomas: Dat is al een stuk verheldering meer, omdat u die gebedsgenezing dan duidelijk afgrenst tegen tovenarij, magie en dat soort zaken; en zegt: die gebedsgenezing, waar ik dan over zou willen praten hoort toch duidelijk thuis binnen een bijbelse context en is een teken van de Christelijke waarheid en prediking.

Ds. Leenhouts: Ja, dat Jezus dus de weg, de waarheid en het leven is en dat dus in Zijn striemen, zoals er staat, genezing is. Maar als nu iemand alleen maar gaat optreden in het Nederlandse volk, onder het Nederlandse volk of in Europa of waar ook ter wereld met de boodschap: In Zijn striemen is genezing, dan zeg ik: Inderdaad dat staat in de Bijbel, dat is de waarheid, maar Jezus is niet alleen maar op zijn rug geslagen. Jezus is ook gekruisigd, de lijdensweg vertoont aan ons iets méér dan alleen maar striemen. Hij is helemaal verbrijzeld en het gaat dus om de redding van ziel, geest en lichaam van de totale mens en blijft niet bij een geïsoleerd gedeelte ook zelfs van de Kruisweg staan...

Drs. Thomas: Dat is dus een tweede gegeven, dat u het begrip genezing dus eigenlijk toch breder pakt, dan alleen maar slaande op wat wij dan meest onder het woord verstaan als een medische genezing, een genezing van een ziekte, enzovoorts. U bedoelt dat wel in een veel bredere betekenis.

Ds. Leenhouts: Als teken ter bevestiging van de waarheid van Christus.

Drs. Thomas: Dokter De Groot!

Psychosomatische aandoening

Dokter De Groot: Ja, wat het medische gedeelte betreft, daar alleen wil ik hier voor opkomen, want over

het pastorale gedeelte, daar past het mij niet hier een woord verder te zeggen. Maar wat het medische gedeelte betreft wilde ik ook naar voren brengen: hoe ver gaat dan de gebedsgenezing? Kan een psychosomatische aandoening als bijvoorbeeld een maagzweer, worden genezen louter en alleen door gebed? Ik geloof dat wel, omdat een psychosomatische maagzweer ook door psychische omstandigheden verbeteren en verminderen kan.

Aan de andere kant kan zo'n maagzweer weer verder gaan tot op een gegeven ogenblik die maagwand door die zweer dermate is aangetast dat hij geperforeerd wordt en dat noemen we dan een maagperforatie. En die maagperforatie is, medisch gezien, als hij niet in zeer korte uren na het ontstaan wordt geopereerd, absoluut dodelijk.

Mijn vraag is dus ook weer: wanneer die maagzweer tot een perforatie heeft geleid is dan door louter bidden een genezing hiervan te bewerken? Wij zijn van mening, dat binnen de, pak weg, zes uur een operatie in veel gevallen nog levensreddend kan zijn, — in sommige gevallen helaas ook niet meer — maar dat wanneer daarna de patiënt ingeleverd wordt, hij absoluut reddeloos verloren is.

Drs. Thomas: De vraag is dus wat kan wel en wat kan niet binnen het kader van de gebedsgenezing.

Met de patiënt tot God

Ds. Leenhouts: Als ik daar een antwoord op mag geven dan zou ik zeggen: in zo'n ernstig geval ga ik onmiddellijk met de patiënt tot God en tot Jezus Christus. Dan vraag ik of God iets doen wil, dat zoals u het uitdrukt, medisch gesproken onmogelijk is. Dat vraag ik dan aan God en dat vraag ik dan aan Jezus Christus, maar niet los van wat ik zo straks zei van de bevestiging van het Evangelie; wilt u ter bevestiging van het Evangelie dat dan geven.

Dokter De Groot: Dat is dus bidden om genezing. Niet, een gebedsgenezing, want een gebedsgenezing is al een positief iets.

Ds. Leenhouts: Ja, het is mij niet helemaal helder, die twee kanten zo van gebedsgenezing en bidden om genezing. Ik zie het onderscheid daar niet zo zeer tussen.

Dokter De Groot: Ik zou daarop willen antwoorden, ds. Leenhouts, dat een gebedsgenezing naar mijn mening een genezing door gebed een positief iets is. Wanneer u begint met het bidden en u bent daarmee ten einde dan moet ook de genezing volgens het begrip gebedsgenezing klaar zijn.

Gebedsgenezing

VERVOLG VAN PAG. 30

Ds. Leenhouts: Of intreden.

Dokter De Groot: Of zó intreden dat het na een redelijke tijd klaar is. Dat is dus het bidden om genezing. Daar ben ik het volkomen mee eens, maar de vraag voor mij is dat wanneer die genezing is ingetreden dan ook moet worden vastgesteld, wetenschappelijk vastgesteld, dat die genezing dóór het gebed is ontstaan. Wil men van gebedsgenezing spreken.

Lacune in ons land

Ds. Leenhouts: En dan vind ik het een grote lacune in ons land, dat wat u zo straks opnoemde van Lourdes en het is dan maar een mager resultaat — ik heb het zelf natuurlijk nooit kunnen natellen, vijf op de twintig miljoen is een mager resultaat — maar dan vind ik het een groot vacuum en een groot gemis in ons land dat er nog niet een medische commissie is ingesteld om die dingen, die in ons land gebeuren wetenschappelijk te controleren.

Drs. Thomas: Ja, ik wou zo graag nog even terug naar dat voorbeeld dat dokter De Groot gaf, die man met die maagperforatie. Heb ik het nu goed begrepen? U zei: dan ga ik naar God en dan bid ik om zijn genezing. Maar u gaat toch ook naar de dokter. Of niet?

Ds. Leenhouts: Als die man naar de dokter wil gaan dan hou ik natuurlijk deze man nooit van zijn leven tegen. Ik zal hem er eerder naar toesturen en zeggen: laat de medische wetenschap er aan doen, wat ze kunnen. Maar als ze dan gevraagd wordt en gezegd wordt door de arts zelf: wij weten het niet, het is opgegeven en mensen komen bij — dan kan ik alleen maar zeggen dat wij dus de weg van Jacobus gaan volgen: wij gaan de zieke zalven en we gaan bidden. Er staat dan: het gebed van de rechtvaardige vermag veel, omdat er kracht aan verleend wordt. Dan reken ik dus op een wonder van God. En zonder enige dogmatische conclusie verder daaruit te trekken en de mensen te gaan beschuldigen, dat wanneer het niet intreedt zij geen geloof hebben of iets dergelijks — ik vind dat we hier mensen de bijbelse weg moeten wijzen en ze erop wijzen dat God dus het onmogelijke, wat menselijk onmogelijk is, ook kan doen.

De dokter niet geroepen

Ds. Stegenga: Maar ik dacht dat hier wel een knelpunt ligt, name-

lijk, want ik heb het zelf van nabij meegemaakt van jaren en jaren geleden een familielid van mij die in de tijd, dat de t.b.c. er nog was, tenminste dat die nog geweldig heerste, waar zeer vrome mensen geweldig gebeden hebben waar geen dokter aan te pas is gekomen en die snel gestorven is. En deze voorbeelden zijn er meer. En dat vind ik persoonlijk heel erg en ik kan mij niet voorstellen, dat je daarmee voor God verantwoord bent. Maar ik dacht dat mijn collega Leenhouts dat ook niet bedoelde.

Ds. Leenhouts: Nee.

Ds. Stegenga: Maar die kant zit er wel aan, dacht ik.

Ds. Leenhouts: Mag ik nog even. We zijn hier toch druk over aan het discussiëren, kijkt u eens, ik heb het gisteren nog meegemaakt. Dat is nu een heel ander geval, maar toen werd ik door iemand weggebracht naar Groningerland en toen begon de wagen te tikken. Ik zeg, hoor eens, dat is een ongunstige tik bij die wagen, wat zou dat kunnen zijn? De chauffeur vond het niet zo erg, maar het begon heviger te worden en we reden 140, 150 en toen heeft hij hem tenslotte toch aan de kant gezet, de wegenwacht geroepen en toen bleek dat die wagen — die was nog nagekeken in de garage, helemaal nagekeken, goeie beurt gehad, 150 gulden nog gekost, alles nagekeken — dat alle schroeven van het rechtersvoorwiel los zaten.

Dit geval van autorijden

Toen vertelde die wegenwacht mij van ernstige gevallen, die hij steeds maar op de weg meemaakt. Nou ik heb er even over nagedacht en ook aan onze discussie. Nou kun je dus beginnen met te zeggen: kijk eens ik ga bezwaar maken tegen autorijden. Want ik weet dit geval van autorijden, ik weet dat geval van autorijden, en ik weet wat een brokken er gemaakt worden en hoe ernstig het allemaal is. De een zit dronken achter het stuur, de ander zit halfblind achter het stuur en een derde zit met de mogelijkheid elk ogenblik een hartaanval te krijgen achter het stuur en noem het maar op. En er zijn allerlei rotgarages, die spelen met mensenlevens, dus ik ga bezwaar maken tegen autorijden. Maar zo moet je het niet stellen. Dat er dus allerlei garages zijn, ook op geestelijk gebied die de mensen de weg opsturen met losse schroeven, dat er allerlei richtingen zijn, die een verkeerde toepassing hebben, verhindert mij niet om heel gelovig en simpel Jacobus 5 toe te passen.

Dokter De Groot: Dit verhaal, ds. Leenhouts, is koren op mijn molen! De Vereniging tegen de Kwakzalverij stelt namelijk, dat kwakzalverij is: wetenschappelijk niet verantwoor-

de gezondheidsbemoeyenis en uw verhaal over die auto is dus klaarblijkelijk autotechnisch wetenschappelijk niet verantwoorde bemoeyenis met een vehikel, dat een auto heet. Dus het komt mij prachtig in mijn kraam te pas, moet ik zeggen. U wordt bedankt voor deze hint!

Drs. Thomas: Het argument was wel tegen u...

Ds. Leenhouts: Neen, ik zeg dus de mensen hoeven helemaal niet aangespoord te worden, het zij door predikanten, het zij door voorgangers om de weg van Jacobus 5 te gaan, dus niet alleen van Jacobus 5 maar de weg van het gebed, van het gelovig gebed, dat óók in medisch gesproken onmogelijke gevallen zich toch richt tot God en tot Jezus Christus met de vraag: genees mij, redt mij en doe het om der wille van het lijden van Christus. Dat moet men toch altijd blijven prediken en daartoe moet men blijven aansporen, ook zonder dat men nu de mensen naar excessen toe drijft.

Wetenschappelijk onderzoek

Dokter De Groot: Dat is bidden óm genezing, ik zeg het nogmaals, maar geen genezing dóór gebed, tenzij er genezing optreedt en dan wetenschappelijk wordt vastgesteld of de genezing er door of er na, post of propter is gebeurd. En wij stellen dus dat bij elke genezing een wetenschappelijk onderzoek moet plaatsvinden dat uitwijst of die genezing door dit of door dat, door gebed of niet door gebed of door iets anders tot stand is gebracht.

Drs. Thomas: Ja, ik heb het gevoel, dat de levenssfeer van de categorieën die ds. Leenhouts inbrengt en ten dele ds. Stegenga ook, gewoon toch zodanig anders zijn, dat ik mij afvraag of dat nu objekt kan zijn van die exacte wijze van benaderen, die u graag ziet. Dat is voor mij nog even het moeilijke punt. Of er misschien toch ergens toch niet een groot stuk overeenkomst in ons denken ligt, maar of wij er nog al uit verschillende gezichtshoeken tegen aan kijken en of dat mekaar niet wat bijt, ik weet het niet.

Ds. Leenhouts: Ik zou het misschien zo kunnen stellen, dat een wonder in de bijbel, dacht ik, een manifestatie is van God en die manifestatie heeft ook alles te maken met geloof en dat wonder, dat kan, wat mij betreft, op een gegeven ogenblik best een miraculeus, onverklaarbaar karakter hebben — maar dat hoeft helemaal niet. Eerlijk gezegd, als gelovig mens, ben ik daar niet zo in geïnteresseerd, al mag er van mij betreft wel een dokter komen, die zijn verklaring geeft.

Gebedsgenezing

VERVOLG VAN BLZ. 31

Binnenkant der dingen

Goed, dat kan nog wel waar zijn ook, maar dan is er toch een binnenkant der dingen, die ik wonder noem, omdat ik God heb gezien, om zo te zeggen. Dus dat maakt de zaak ook zo moeilijk. Het gaat, dacht ik, in de eerste plaats niet om de vraag: is het verklaarbaar of is het niet verklaarbaar, maar in laatste instantie gaat het, dacht ik om de vraag: is God een levende God, die zich nog manifesteert, ja dan neen. En dan zou ik graag willen zeggen: ja. Maar dan moeten we wel weten, wat we zeggen en dan toch ook aan de andere kant weer uiterst voorzichtig zijn want we zien voor ons alle mogelijke excessen — ik ben het helemaal met mijn collega eens, dat dan excessen zijn, maar ze zijn er toch. En daar worden allerlei mensen slachtoffer van.

Ds. Stegenga: Ja, ik weet niet of dit een bijdrage is, maar ik dacht het wel.

Drs. Thomas: Zit er wat toekomst in de suggestie, die door ds. Leenhouts werd gedaan, dat er zoals in Lourdes ook een soort medische commissie zou zijn in ons eigen land om dit soort zaken dan te beoordelen en te onderzoeken?

Kwestie voor departement

Dokter De Groot: Daarover durf ik geen antwoord te geven — dat is een kwestie van het departement voor Sociale Zaken en Volksgezondheid.

Ds. Leenhouts: Persoonlijk zou ik het heel graag hebben. Ik sta voor het feit, dat de boodschap die ik te brengen heb namens Jezus Christus in de ongelofelijke verwarring van deze tijd, dat Hij Zijn gemeente weer wil herstellen, dat Hij het ene Avondmaal weer wil oprichten, dat Hij Israël tot bekering wil roepen dat Hij midden in al de verhalen van onze dagen grote dingen wil doen en daar gebeuren voor mijn besef voorzover ik als mens dat kan controleren wékelijk wonderen en dan snak ik er naar dat men zich niet terugtrekt van de medische

wereld ook niet, maar dat men dat eens gaat bekijken.

Als u mij zou kunnen helpen aan artsen, die gevallen, die bij mij gebeurd zijn of bij de prediking gebeurd zijn om dit te controleren en de patiënt voelt daarvoor, of de genezene voelt daarvoor om te zeggen: nou, dit is mijn lijdensweg geweest, dit is het moment waarop er dus handoplegging plaats vond of gebed plaats vond en toen geschiedde dat, wat zegt u er van — dát zou ik graag hebben.

Dokter De Groot: Ja, dan zult u zich moeten richten, dominee, tot de officiële instantie, dat is dus de staatssecretaris volksgezondheid van het departement Sociale Zaken en Volksgezondheid. Eventueel kunt u beginnen een trapje lager bij de hoofdinspecteur van de volksgezondheid in Leidschendam.

Drs. Thomas: Zoudt u er persoonlijk ook, afgezien van deze misschien waardevolle verwijzing, voorstander van zijn dat iets dergelijks in het leven geroepen werd?

Zoveel mogelijk onderzoek

Dokter De Groot: Persoonlijk, als medicus en als voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, sta ik op het standpunt, dat elk geval afzonderlijk zoveel mogelijk onderzocht moet worden. Niet alleen ook wat de gebedsgenezing betreft, maar met alles omdat daardoor eindelijk eens duidelijkheid kan komen in heel veel duistere zaken.

Drs. Thomas: Het is misschien een waardevol punt, waartoe we dan in de laatste minuut van ons gesprek gekomen zijn, heren. Als ik het gesprek overzie, dan blijkt er dus wel dat er gewoon moeilijkheden zijn en bezwaren tegen de term gebedsgenezing zelf en vervolgens is, dacht ik, zéér duidelijk gebleken dat het hele verschijnsel van gebedsgenezing vanuit verschillende categorieën kan worden benaderd. Er is een medisch-wetenschappelijke benadering die veel nadruk legt op de exacte oorzaakelijkheid, er is een bijbelse benadering die veel meer de nadruk legt op het lekenkarakter van een dergelijke genezing in een context van geloof en gebed, er is een benadering, die zegt: het verschijnsel heeft magische kanten en dan kom je bij het miraculeuze,

bij tovenarij, kwakzalverij en bedrog terecht. En er is, dacht ik, waarover dan weinig gezegd is, een menselijke en humanitaire kant, met alle nadruk op de patiënt en het ziek-zijn en het zou misschien zijn, dat we ons in die categorie wel met elkander zouden kunnen vinden. Daarvoor heeft de tijd ons ontbroken, maar de luisteraar heeft een stukje informatie gekregen en het is aan de luisteraars zelf om een mening en wellicht een oordeel te vormen over deze materie en dat u daaraan hebt willen meewerken is voor mij een reden om u hartelijk dank te zeggen.

SNELBRUIN WORDEN

SOMMIGE KOSMETISCHE middelen blijken gevaarlijk te zijn. Het gaat hierbij in het bijzonder om enige schoonheidspreparaten die sneller een bruine huid moeten veroorzaken: pigmentstimuleringsmiddelen. Maar riskante wijze van gebruik kan zelfs levensgevaarlijk worden. Daarbij is bedoeld op psoraleenderivaten — afgeleide middelen — zoals methoxsalaan, die de aanmaak van de huidkleurstof melanine versnellen. Dit middel kan men zowel via de mond innemen als op de huid aanbrengen en dan combineren met ultravioletbestraling. Overschrijding van de psoraleendosering én van de bestraling kan afbladdering van de huid tot gevolg hebben. De afbladdering is levensgevaarlijk.

Er is niet alleen een waarschuwing in de pers verschenen tegen deze pigmenteringsmiddelen, maar ook tegen bleekmiddelen, die worden gebruikt om de huid te ontpigmenteren. Vooral omdat dergelijke bleekmiddelen sterk allergieverwekkende stoffen bevatten, waarmee dan weer bijzonder nare huidverschijnselen gepaard kunnen gaan.

Van de Moosdijk Noordwaarts

„Kruidendokter” Willem van de Moosdijk zoekt het nu in het Noorden. Met grote advertenties — o.a. in het te Oslo verschijnende Dagblad — poogt hij de Noren te verlokken zijn kruiden te bestellen. Ook hier weer de befaamde juichende interview-stijl. En een coupon om op te sturen naar de man aan wie „mannen en vrouwen uit de hele wereld vragen om verlossing van hun kwalen”.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnders, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 32

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.